

26.8.2022

Jord- och skogsbruksministeriet

kirjaamo@mmm.fi

Dnr SR//21436/2021

UTLÅTANDE OM STATSRADET FÖRORDNING OM FOSFORANVÄNDNING INOM JORDBRUK, TRÄDGÅRDSPRODUKTION OCH GRÖNBYGGANDE

SLC framför som sitt utlåtande till förslaget följande:

Förordningen stadgar om betydligt strängare regler för fosforanvändningen inom jordbruket än vilket är fallet i jordbrukets nuvarande miljöersättningsprogram. SLC anser att detta kan ha mycket negativa konsekvenser på gårdarnas lönsamhet och Finlands livsmedelsförsörjning på sikt. Man bör beakta i utformningen av den nya fosforförordningen att redan med nuvarande begränsningar i miljöersättningsprogrammet har fosfornivåerna i åkermarken på många håll sjunkit betydligt (enligt Eurofins statistik) och för att bibehålla åkerns växtskick borde fosfornivåerna redan höjas en aning för att säkerställa åkrarnas produktionsförmåga och en lönsam odling. En oroväckande trend i Finland har varit att skördenivåerna i medeltal i Finland har stagnerat på nivån vid tiden för EU inträdet, vilket har försämrat den finländska produktionens konkurrenskraft. De låga fosfornivåerna är enligt SLC en delorsak till denna utveckling.

3§, Bilaga 1, ”stallgödselundantaget”

Speciellt för husdjursgårdar är fosforgränserna, i bilaga 1, i den nya fosforförordningen alldeles för stränga. Det så kallade stallgödselundantaget för husdjursgårdar i miljöersättningssystemet måste absolut finnas kvar i den nya fosforförordningen. Om stallgödselundantaget upphör innebär det att många husdjursgårdar **helt och hållet hindras från att sprida den egna gårdens stallgödsel på många skiften**. Det skulle innebära stora svårigheter och höga kostnader i form av bland annat långa landsvägstransporter att hitta ny spridningsareal för den stallgödsel som inte längre får användas på husdjursgårdarnas egna åkrar. Ytterligare skulle det öka trycket på att röja ny åker vilket inte är önskvärt med hänsyn till markanvändningssektorns koldioxidutsläpp. Dessutom skulle dessa husdjursgårdar tvingas att köpa in kväve i form av handelsgödsel som nu är oerhört dyrt. Förslaget att endast tillåta stallgödselundantaget för husdjursgårdar under en övergångsperiod är förödande för en del gårdars ekonomi, verklighetsfrämmande ur en kretsloppssynvinkel och direkt oansvarigt med hänsyn till Finlands livsmedelsproduktion och försörjningsberedskap.

SLC kan absolut inte acceptera förslaget om en övergångstid på 2 år varefter gödselundantaget skulle slopas (se § 13). SLC kräver att stallgödselundantaget blir permanent i den nya fosforförordningen. Enligt beräkningar utförda av Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK kommer ett slopande av stallgödselundantaget att förorsaka husdjursgårdarna, och i synnerhet svingårdarna, årliga merkostnader på tiotals miljoner euro. Bilaga bifogas. Detta samtidigt som

förordningen tillåter infrabyggare och grönområdesbyggare att använda mångfaldiga mängder fosfor på starkt sluttande underlag där inget av fosfor tas till vara.

Alltför stränga fosforgränser befrämjar inte en förnuftig användning av stallgödsel. När kostnaden för mineralgödsel skjuter i höjden är det förnuftigt att utnyttja stallgödseln från den egna gården på ett effektivt sätt.

SLC hänvisar i sitt utlåtande också till MTK:s forskningschef Juha Lappalainenens beräkningar. Lappalainen har beräknat kostnaderna för jordbruket för gödselkvävet del. (bilaga 1).

7§, Skördekorrigering

I förslaget föreslås en betydande skärpning genom att gränsen för spannmål höjs till 5000 kg/ha (nu: 4000 kg/ha) och oljevaxter 2250 kg/ha (nu: 1750 kg/ha)

En fungerande skördekorrigering måste finnas för att möjliggöra de skördepotential som finns i nuvarande växsorter. Redan nu finns det som sagt tecken på att åkrarnas fosforklasser har försämrats för mycket. Skördekorrigering måste också kunna göras för högre skördenivåer och även i bördighetsklasserna 6 o 7.

Skördekorrigeringar saknas för grönsaker framför allt för lök och potatis är det viktigt.

För medelskördar fungerar detta men för odlare som har bevattning och andra förutsättningar i skick så kan skördenivåerna vara betydligt högre. Då upptar grödan även mera fosfor och mera fosfor bör tillföras.

För tidig odling när det är kallt i jorden så behövs det löslig fosfor till att grödan kan utveckla rotsystemet ordentligt. I kalla jordar mineraliserar fosfor väldigt dåligt.

SLC föreslår därför att i specialodling skulle man få använda startfosfor 10kg/ha i alla fosforklasser. Detta om sådd och plantering sker i april.

Övrigt

Beredningen av förordningen

Naturresursinstitutet Luke och Miljöcentralen Syke har deltagit i beredningen. SLC anser att det är en brist att jordbrukets intresse- och rådgivningsorganisationer inte har varit delaktiga i beredningen av förordningen.

Begränsningarna i andra länder

I beredningen av förordningen borde man bekanta sig också med andra länders begränsningar. Vi kan inte tillämpa strängare regler på våra på många sätt karga marker i Finland jämfört med våra konkurrentländer. Våra kalla odlingsförhållanden på våren orsakar redan i sig problem med utnyttjandet av fosfor, trots att det finns fosfor i marken kan inte växterna utnyttja det, därför lyfter vi fram frågan om startfosfor.

T ex i Sverige, enligt Svenska jordbruksverket, får man använda 22 kg P/ha. SLC anser att en förordning inte kan inte vara upplagd som vår miljöersättning då det gäller kraven. Den ska vara enkel och överskådlig. Den skall också vara möjlig att genomföra i praktiken på gårdarna, det nuvarande förslaget kan innebära stora problem med t ex användningen av stallgödseln på den egna gården .

Begränsningar av den mängd gödsel som får tillföras

Begränsning av den mängd stallgödsel eller andra organiska gödselmedel som får tillföras

8 § Stallgödsel och andra organiska gödselmedel får inte tillföras i större mängd än vad som motsvarar 22 kg totalfosfor per hektar spridningsareal och år, räknat som ett genomsnitt för företagets hela spridningsareal under en femårsperiod. Femårsperioden utgörs av en löpande sammanhängande period om fem kalenderår. (SJVFS 2021:37).

Behovet av forskning kring växternas fosforutnyttjande

Till många delar är forskningen kring växternas fosforutnyttjande föråldrade. SLC anser att det finns behov av forskning, projekt och olika åtgärder för att förbättra fosforutnyttjandegraden och säkerställa växternas tillgång av fosfor.

SVENSKA LANTBRUKSPRODUCENTERNAS CENTRALFÖRBUND SLC R.F.

Jonas Laxåback
verksamhetsledare

Rikard Korkman
ombudsman

BILAGA

Bilaga 1, Karjanlantapoikkeuksen taloudellisten vaikutusten arviointi kotieläintiloilla